

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT RYBACKI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
8

RYNEK RYB

stan i perspektywy

ISSN 1732-5889

**ANALIZY
RYNKOWE**

GRUDZIEŃ 2007

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– **PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb – *E. Kuzebski, J. Seremak-Bulge, B. Pieńkowska*
- III. Światowy rynek ryb i owoców morza – *E. Kuzebski, M. Rakowski*
- IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza
 1. Rybołówstwo morskie – *E. Kuzebski*
 2. Rybactwo śródlądowe – *J. Seremak-Bulge*
- V. Popyt na ryby i owoce morza
 1. Przetwórstwo – *S. Szostak, J. Drożdż*
 2. Spożycie ryb – *B. Pieńkowska*
- VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami – *K. Hryszko*
- VII. Ceny ryb i ich przetworów – *J. Seremak-Bulge, S. Szostak*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano
w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0-prefiks-22) 827-36-64
oraz
w Zakładzie Ekonomiki Rybackiej MIR
Kołłątaja 1, 81-332 Gdynia
Kierownik Zakładu – dr Emil Kuzebski, tel.: (0-prefiks-58) 73-56-118

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-666

dr Emil Kuzebski
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-118

dr Barbara Pieńkowska
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-115

mgr Marcin Rakowski
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-119

mgr Stanisław Szostak
• MIR • Gdynia
Tel.: (0-prefiks-58) 73-56-120

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-719

mgr Jadwiga Drożdż
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-770

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 11.12.2007 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w kwietniu 2008 r.

REASUMPCJA

Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy w 2007 r. była o 1,8% większa niż przed rokiem i wyniosła prawie 460 tys. ton. Wpłynął na to zarówno większy import (o 2,6%) jak i wyższe połowy krajowe (o 3,3%). Połowy krajowe, mimo 2% spadku połowów bałtyckich (do 103 tys. ton ryb), zwiększone zostały w wyniku znaczącego wzrostu połowów dalekomorskich (o 21%) oraz produkcji ryb słodkowodnych (o prawie 7%). Małe wydajności połowowe, często sztormowa pogoda, niskie kwoty połowowe i znacznie dłużej trwające niż w latach poprzednich zakazy połowów dorszy, przy znacznym wzroście kosztów eksploatacji statków i łodzi rybackich były przyczyną niskiej opłacalności połowów na Bałtyku. Uległa ona pogorszeniu pod wpływem całkowitego zakazu połowów dorszy w rejonie wschodniego Bałtyku do końca roku. W rezultacie limity połowowe zostały wykorzystane od 47% (szproty) do 70% (dorsze). Konsekwencje nieprzebrzegania limitów połowowych będą także skutkować w latach następnych.

Połowy dalekomorskie wyniosły 25 tys. ton w wyniku udanych połowów kryla w rejonie Atlantyku Arktycznego oraz innych ryb w rejonie Atlantyku Północnego. W sumie połowy morskie były większe niż przed rokiem o 1,7% i wyniosły prawie 128 tys. ton. Produkcja i połowy

ryb słodkowodnych wyniosły ponad 56 tys. ton, tj. prawie o 7% więcej niż w 2006 r. Wpłynął na to wzrost produkcji ryb w akwakulturze o 13,5%, przy spadku połowów ryb dziko żyjących. Produkcja pstrągów zwiększona została o 9%, karpi o ponad 15%, a pozostałych ryb towarzyszących akwakulturze o 13,5%. Udział akwakultury w produkcji ryb słodkowodnych w 2007 r. wzrósł do 70%.

Dynamika obrotów handlowych rybami i ich przetworami w 2007 r. była wyraźnie mniejsza niż przed rokiem. Według nieostatecznych danych wolumen obrotów był w porównaniu z rokiem poprzednim większy w imporcie o ponad 5%, a w eksporcie o ponad 6%, przy spadku cen transakcyjnych, który w imporcie był głębszy. Import ryb w 2007 r. wyniósł w ekwiwalencie wagi żywej 603 tys. ton, o wartości 637 mln EUR. Eksport ryb i ich przetworów (wyrażonych w ekwiwalencie wagi żywej) przekroczył 300 tys. ton o wartości ponad 673 mln EUR. Saldo handlu zagranicznego sektora rybnego pogorszyło się w porównaniu z rokiem poprzednim i spadło do -36,5 mln EUR wobec -29,3 mln EUR w 2006 r. Deficyt handlu zagranicznego rybami i ich przetworami był jednak znacznie mniejszy niż przed 2005 r. Kolejny rok dynamicznie rósł import pang, który przekroczył 70 tys. ton w ekwiwalencie wagi

żywej. Utrzymywanie się ujemnej dynamiki handlu w drugiej połowie roku zapowiada stabilizację wymiany handlowej w 2008 r., a nawet jego niewielkie zmniejszenie.

Nadal rozwijało się przetwórstwo ryb, chociaż nie tak dynamicznie jak w poprzednich latach. Wolumen przetwórstwa ryb zwiększył się w 2007 r. o ok. 8% do 430 tys. ton, a jego wartość o ok. 12,5% do 4,5 mld zł. Zwiększyła się produkcja większości grup asortymentowych z wyjątkiem ryb świeżych i mrożonych oraz solonych, których wytworzono o ponad 32 i 10% mniej niż w 2006 r. Znacząco poprawiły się wyniki finansowe przedsiębiorstw, mimo spadku cen zbytu. Spadek cen importowych z nawiązką amortyzował niższe ceny uzyskiwane w eksporcie i przyczynił się do poprawy sytuacji finansowej przetwórstwa. Wynik finansowy przetwórstwa ryb netto, który w 2006 r. wyniósł 108 mln zł, w I półroczu 2007 r. istotnie wzrósł. Poprawiły się wszystkie wskaźniki rentowności oraz płynności finansowej. Wskaźniki rentowności mierzone na wszystkich poziomach oraz wskaźniki płynności finansowej w I półroczu br. przekroczyły bardzo dobre rezultaty z 2004 r. Wskaźnik rentowności na poziomie brutto wyniósł w I półroczu 2007 r. prawie 5,5%, na poziomie netto 4,4%, a wskaźnik bieżącej płynności finansowej wzrósł do 1,45.

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton wagi żywej)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007 S
Połowy morskie	173,5	136,3	125,6	127,7
w tym: bałtyckie	153,8	124,3	104,9	102,7
- połowy ryb niekonsumpcyjnych	38,0	30,2	23,4	25,4
dalekomorskie	19,7	12,0	20,7	25,0
Połowy słodkowodne i akwakultura	53,0	54,9	55,0	56,5
Razem połowy krajowe	228,0	191,2	180,6	184,2
w tym ryb konsumpcyjnych	190,0	161,0	157,2	158,8
Import	481,3	518,3	587,7	603,0
Eksport	227,4	262,8	296,8	302,0
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy	443,9	416,5	448,1	459,8

S – szacunek

Źródło: Dane MIR oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRŚ.

Udział firm rentownych w przychodach sektora wzrósł do prawie 94%. Pozwoliło to znacznie zwiększyć poziom inwestowania mierzony stopą inwestycji, która wyniosła 2,16%. Oznacza to, że wartość inwestycji 2,2-krotnie przekraczała wartość amortyzacji, mimo zakończenia procesu dostosowywania standardów weterynaryjnych do wymogów wspólnotowych.

Bilansowe spożycie ryb w 2006 r. wzrosło do ponad 12,7 kg/mieszkańca, przede wszystkim pod wpływem znacznego wzrostu spożycia ryb słodkowodnych (z 2,75 do 3,38 kg/mieszkańca). Spożycie ryb morskich prawie nie zmieniło się (wzrost o 0,04 kg/mieszkańca). Nie zmieniła się także konsumpcja skorupiaków i mięczaków. Prawie 23% wzrost spożycia ryb słodkowodnych był rezultatem przede wszystkim 40% wzrostu

konsumpcji importowanych pang oraz większej o kilka do kilkunastu procent konsumpcji karpia i pstrągów.

W 2007 r. ryby należały do najwolniej drożejących artykułów żywnościowych zarówno na poziomie detalu jak i przetwórstwa. Przyrost cen ryb na poziomie detalu w ciągu 10 miesięcy bieżącego roku ustępował podwyżkom cen całej żywności, a zwłaszcza mięsa i nabiału. Na poziomie zbytu mieliśmy do czynienia nawet z bezwzględnym spadkiem cen. Na poziomie producenta przez większą część roku ceny ryb morskich nie zmieniały się lub wykazywały słabe tendencje spadkowe. Dorsze, które z wysokiego poziomu do połowy roku stopniowo taniały, w końcu roku zdrożały pod wpływem zakazu połowów nałożonego przez Komisję Europejską. Zdrożały prawie wszystkie ryby słodkowodne z wyjątkiem

pstrągów sprzedawanych w ilościach hurtowych i najdroższych, rzadko spotykanych ryb szlachetnych.

Decydujący wpływ handlu zagranicznego na sytuację na rynku ryb pozwala przewidywać, że również w 2008 r. rynek ryb będzie należał do najbardziej stabilnych rynków żywnościowych. Skłania do tego rosnące znaczenie produkcji w akwakulturze oraz pozytywne skutki prowadzonej od lat polityki międzynarodowej, sprzyjającej zrównoważonej gospodarce w wodach otwartych.

Po trzech latach funkcjonowania Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006” zawarto umowy na 90,3% planowanych na jego realizację środków, z czego do 30 listopada 2007 r. zrealizowano płatności w 53,0%.

SUMMARY

The supply of edible fish to the domestic market in 2007 was by 1.8% larger than in the previous year and totalled almost 460 thousand tonnes. Both larger imports (by 2,6 %) and larger domestic catches (by 3,3%) contributed to it. Domestic fish catches grew despite the decrease in Baltic fish catches by 2% (to 103 thousand tonnes of fish) as a result of a significant increase in deep-sea fishing (by 21%) and production of freshwater fish (by almost 7%). Small fishing capacities, often a stormy weather, low TAC's, longer closed period for cod catches than in the previous years and also a significant increase in maintenance costs of ships and fishing boats were reasons for small profitability of Baltic fish catches. This profitability decreased due to the ban on cod catches in the east Baltic region until the end of the year. Consequently the fishing limits were used from 47% (sprat) to 70% (cod). The consequences of overshooting TAC's will also last in the future years.

The deep-sea fishing made up 25 thousand tonnes as a result of successful catches of krill in the Arctic Atlantic region and catches of other fish in the North Atlantic region. The total sea catches were larger than in the previous year by 1,7% and totalled almost 128 thousand tonnes. Pro-

duction and catches of freshwater fish totalled over 56 thousand tonnes, that is by almost 7% more than in 2006. The increase in production of fish in aquaculture by 13,5% and a decrease in wild fish catches contributed to it. Production of trout increased by 9%, production of carp increased by over 15% and production of other fish present in aquaculture grew by 13,5%. The share of aquaculture in production of freshwater fish in 2007 grew to 70%.

The dynamics of trade turnover of fish and fish products in 2007 was significantly smaller than last year. According to estimate data the turnover volume was as compared to the previous year larger in imports by over 5% and larger in exports by over 6%, given the decrease in transaction prices, which was larger in imports. Imports of fish in 2007 totalled in live weight equivalent 603 thousand tonnes, with the value of EUR 637 million. Exports of fish and fish products (expressed in live weight equivalent) exceeded 300 thousand tonnes of a value over EUR 673 million. The foreign trade balance of the fish sector deteriorated as compared to the previous year and fell to – EUR 36,5 million as compared to – EUR 29,3 million in 2006. The deficit in foreign trade in fish and fish pro-

ducts was however much smaller than before 2005. It was another year of a dynamic growth in imports of panga, which exceeded 70 thousand tonnes in live weight equivalent. The continuation of the negative trade dynamics in the second half of the year is a forecast of trade exchange stabilization in 2008 and even its small decrease.

Fish processing was still developing, however not so dynamically as in the previous years. The fish processing volume increased in 2007 by about 8% to 430 thousand tonnes and its value grew by about 12,5% to PLN 4,5 billion. Production of the majority of assortment groups grew, with the exception of fresh, frozen and salted fish, whose production was by over 32% and 10% smaller than in 2006. The financial results of enterprises improved despite the fall of sale prices. The decrease in import prices more than compensated for smaller prices of exports and contributed to the improvement of financial results in processing. The financial result of net fish processing, which in 2006 totalled PLN 108 million significantly grew in the first half of 2007. All profitability and financial liquidity ratios improved. Profitability ratios measured at all levels and financial liquidity ratios in the first half of this

Fish balance sheet in Poland ('000 t of live weight)

Item	2004	2005	2006	2007 E
Sea catches	173,5	136,3	125,6	127,7
of which Baltic Sea catches	153,8	124,3	104,9	102,7
- including non-consumption	38,0	30,2	23,4	25,4
deep-sea	19,7	12,0	20,7	25,0
Fresh-water catches and aquaculture	53,0	54,9	55,0	56,5
Total domestic catches	228,0	191,2	180,6	184,2
of which consumption catches	190,0	161,0	157,2	158,8
Import	481,3	518,3	587,7	603,0
Export	227,4	262,8	296,8	302,0
Domestic supply of fish for consumption	443,9	416,5	448,1	459,8

E – estimation

Source: Sea Fisheries Institute (MIR) data and the IAFE-NRI (Institute of Agricultural and Food Economy – National Research Institute) estimations on the basis of Inland Fisheries Institute (IRŚ) data.

year exceeded the very good results of 2004. The gross profitability ratio totalled in the first half of 2007 almost 5,5%, the net profitability result totalled 4,4% and the current financial liquidity ratio grew to 1,45. The share of profit-bearing companies in the sector's revenues grew to over 93%. This made it possible to significantly increase the investment level measured with the investment rate, which totalled 2,16%. This means that the investment value exceeded 2,2 times the value of amortization, despite completion of the process of adjusting the veterinary standards to the EU requirements.

The balance consumption of fish in 2006 grew to over 12,7 kg/inhabitant, most of all as a result of a significant increase in freshwater fish consumption (from 2,75 to 3,38 kg/inhabitant). The consumption of sea fish almost remained unchanged (increase by 0.04 kg/inhabitant). Also the

consumption of crustaceans and molluscs remained unchanged. The almost 23% increase in consumption of freshwater fish was most of all the result of the 40% increase in consumption of imported pangasid and consumption of cod and trout larger by several to dozen percent.

In 2007 fish were among food products whose prices grew at the slowest rate, both in retail sale and processing. The growth in retail prices of fish during 10 months of the current year was smaller than increases in prices of all food, and in particular of meat and dairy produce. At the sale level we experienced even an absolute decrease in prices. At the producer's level over a larger part of the year the prices of sea fish remained unchanged or showed slight downward tendencies. Cods whose prices fell gradually from the high level by the middle of the year became more expensive at the end of the year as

a consequence of the catch ban imposed by the European Commission. The prices of almost all freshwater fish with the exception of trout sold in wholesale quantities and the most expensive, rare noble fish went up.

The important influence of foreign trade on the situation on the market in fish allows expecting that also in 2008 the market in fish will rank among the most stable food markets. The growing importance of production in aquaculture and the positive effects of the long-term international policy favouring sustained management in open waters testify to it.

After three years of functioning of the Sectoral Operational Programme „Fisheries and fish processing 2004–2006” contracts were made for 90,3% of funds designed for its implementation, of which by 30 November 2007 53,0% of payments were made.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (33) • marzec 2008,
2. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (27) • kwiecień 2008,
3. Rynek pasz (23) • kwiecień 2008,
4. Rynek mleka (34) • kwiecień 2008,
5. Rynek ryb (9) • kwiecień 2008,
6. Rynek drobiu i jaj (33) • maj 2008,
7. Rynek ziemniaka (33) • maj 2008,
8. Rynek mięsa (34) • maj 2008,
9. Rynek cukru (33) • czerwiec 2008,
10. Rynek zbóż (34) • czerwiec 2008,
11. Rynek rzepaku (33) • czerwiec 2008,
12. Rynek owoców i warzyw (32) • czerwiec 2008,
13. Rynek ziemi rolniczej (11) • grudzień 2008,
14. Popyt na żywność (9) • grudzień 2008.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2007 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-685, faks 50-54-636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
